

Evropska
komisija

Evropski Sklad za prilagoditev Globalizaciji

Solidarnost
v času
sprememb

Socialna
Evropa

Evropski sklad za prilagoditev globalizaciji (ESPG) zagotavlja podporo delavcem, ki izgubijo zaposlitev zaradi negativnih učinkov globalizacije. Pomaga jim, da po zaprtju velikega podjetja ali preselitvi proizvodnje zunaj Evropske unije (EU) čim prej najdejo novo zaposlitev. Države članice se lahko obrnejo na sklad tudi za pomoč delavcem, ki so postali presežni zaradi svetovne finančne in gospodarske krize, zaradi katere je med prvim četrletjem leta 2008 in prvim četrletjem leta 2013 prišlo do izgube približno 4,5 milijona delovnih mest v Evropi, zlasti v proizvodnem in gradbenem sektorju. Sklad je od uvedbe v letu 2007 doživel že več prilagoditev. Njegov cilj kljub temu ostaja isti: **izkazati solidarnost EU z delavci, ki jih je prizadelo množično odpuščanje zaradi sprememb svetovnih trgovinskih tokov.** Sklad z izboljševanjem zaposljivosti presežnih delavcev, zlasti nižje usposobljenih delavcev in prikrajšanih iskal-

cev zaposlitve, tem pomaga poiskati nove priložnosti za delo.

Do danes je podporo v obliki sofinanciranja iz ESGP v višini skoraj 135 milijonov EUR prejelo že približno 30 000 upravičencev. Približno polovica delavcev, ki so se vključili v pobude ESGP, je našla novo zaposlitev ali se samozaposlila. Vloge za sredstva prihajajo iz skoraj 40 sektorjev vseh vrst, vse od avtomobilskega sektorja do sektorja elektronske opreme, založništva, prodaje na drobno in tekstilnega sektorja.

Podporni ukrepi

Najvišji letni proračun ESGP, posebnega instrumenta, ki ni del večletnega finančnega okvira EU, v obdobju 2014–2020 znaša 150 milijonov EUR. Zagotavlja časovno omejeno podporo svežnju prilagojenih podpornih

ukrepov, ki vključujejo prilagojeno iskanje zaposlitve, iskanje nadomestne zaposlitve ali (pre)usposabljanje. Ti ukrepi, ki jih upravljajo in vodijo nacionalni ali regionalni organi, se izvajajo v okviru kombinacije projektov, ki trajajo do dveh let.

ESPG pokriva 60% stroškov projektov, katerih namen je pomagati presežnim delavcem pri iskanju druge zaposlitve ali ustanovitvi lastnega podjetja. Za upravljanje prispevkov iz ESGP in z njimi financiranih ukrepov so odgovorne države članice.

ESGP se praviloma lahko uporabi samo, kadar je pri enem samem delodajalcu odpuščenih več kot 500 presežnih delavcev, vključno z delavci njegovih dobaviteljev in proizvajalcev v poproizvodni fazi. Lahko pa se tudi aktivira, če je več kot 500 delavcev odpuščenih v določenem sektorju v eni ali več sosednjih regijah. Sklad podpira tudi področja, ki se spopadajo s hitro naraščajočim številom mladih iskalcev zaposlitve.

ESPG v številkah

- Najvišji letni znesek 150 milijonov EUR
- Skoraj 120 vlog iz 20 držav EU

- 492 milijonov EUR zaprošenih sredstev za pomoč več kot 106 000 delavcem od leta 2007 do konca leta 2013
- Vloge po merilih: kriza (64), trgovina (53)
- Povprečen znesek pomoči iz ESPG na delavca v letu 2012: 8 670 EUR

(Evropska komisija, december 2013)

Novi ukrepi kot posledica krize

Po gospodarski krizi v letu 2008 je v Evropi prišlo do velikih upadov zaposlovanja. Največje izgube so bile zabeležene v sektorju proizvodnje (4,5 mio delovnih mest), gradbeništva (3,7 mio delovnih mest), kmetijstva (več kot milijon), prodaje na drobno (pribl. 900 000) in v javni upravi (pribl. 500 000).

Zaradi tega gospodarskega nazadovanja so se leta 2009 spremenila pravila prvotnega ESPG (2007–2013). Cilj je bil pomagati delavcem, ki so zaradi krize postali presežni, ter jim olajšati pot do nove zaposlitve s pomočjo programov, kot sta sofinancirano usposabljanje in posredovanje delovnih mest.

Stopnja sofinanciranja EU se je do konca leta 2011 s 50% povišala na 65%, kar je

bilo posebno „merilo krize“ zaradi nenadnih odpuščanj. To merilo je kot pomoč za delavce, „ki so postali presežni neposredno zaradi svetovne finančne in gospodarske krize“ bistveno prispevalo k povečanju števila vlog za sredstva iz ESPG, in sicer od samo 15 vlog v obdobju januar 2007–april 2009 do 79 vlog v obdobju maj 2009–december 2011. Konec decembra 2013 je večina vlog za sredstva iz ESPG bila vloženih na podlagi merila „kriza“ (64), nekaj manj pa v okviru merila „trgovina“ (53). Za obdobje 2014–2020 je v sklad uvedena spremenjena oblika merila.

V okviru trajne spremembe se je prag upravičenosti za vložitev vloge za sredstva iz ESPG v letu 2009 znižal s 1 000 na 500 presežnih delavcev znotraj enega sektorja, regije ali podjetja, podpora ESPG pa se je z 12 mesecev razširila na 24 mesecev.

Dodana vrednost ESPG

- Zagotavlja sredstva EU za spopadanje s hitrimi gospodarskimi spremembami
- Presega nacionalne mehanizme podpore za delavce, ki jih je prizadelo množično odpuščanje

- Povezuje zainteresirane strani in združuje vire
- Lahko financira ukrepe, prilagojene posebnim potrebam, usposobljenostim ali pričakovanjem delavcev

Kakšno podporo lahko nudi ESPG?

Sredstva iz ESPG lahko prejmejo tisti, ki izgubijo zaposlitev zaradi množičnega odpuščanja. Ni pa jih mogoče uporabiti kot pomoč podjetjem, da ohranijo svojo dejavnost, ali za posodobitev ali prestrukturiranje podjetij.

ESPG lahko sofinancira projekte, ki med drugim vključujejo naslednje ukrepe: **pomoč pri iskanju zaposlitve, poklicno svetovanje; izobraževanje, usposabljanje in ponovno usposabljanje; mentorstvo in treniranje; podjetništvo in ustanavljanje podjetij.** Nudi lahko tudi **nadomestila za usposabljanje, mobilnost/premestitev, nadomestila življenjskih stroškov ali podobno podporo.** Na drugi strani pa ne sofinancira ukrepov socialnega varstva, kot so pokojnine ali nadomestila za primer brezposelnosti.

ESPG lahko sofinancira samo aktivne ukrepe na trgu dela, da pomaga presežnim delavcem poiskati novo zaposlitev. Financira lahko tudi „dejavnosti izvajanja“ držav članic, kot so dejavnosti priprave, obveščanja, oglaševanja in nadzora v zvezi z uporabo sredstev. Pri oblikovanju svežnjev podpore morajo države članice upoštevati ozadje, izkušnje in raven izobrazbe delavcev ter njihovo sposobnost na področju mobilnosti in sedanje/pričakovane zaposlitvene priložnosti v zadevnih regijah.

Dopolnjevanje drugih programov EU

Finančni prispevki iz ESPG dopolnjujejo podporne ukrepe, ki jih upravičencem zagotavljajo drugi skladi EU ali druge politike ali programi EU. Delavcem je zlasti na voljo enkratna in omejena posamezna pomoč, ki obsega aktivne ukrepe trga dela za povečanje njihove zaposljivosti in zagotovitev hitre ponovne vključitve v trg dela. ESPG se torej od Evropskega socialnega sklada (ESS), ki ima – tako kot strukturni in investicijski skladi EU na splošno – strateško in dolgoročno perspektivo v dejavnostih, kot je vseživljenjsko učenje, razlikuje in ga obenem tudi dopolnjuje.

ESPG se lahko odvisno od regionalnih ali nacionalnih razmer uporablja skupaj z ESS. V belgijskih provincah Limburg, Zahodna Flandrija in Vzhodna Flandrija je ESPG dopolnjeval zvezna in regionalna sredstva ter sredstva iz ESS tako, da je organiziral usposabljanje za odpuščene delavce v tekstilnem sektorju. V Španiji – Galiciji in Castilli la Mancha – je oblikoval usmerjevalne skupine za posameznike, da bi v primerjavi s podporo, ki jo sicer omogoča ESS, zagotovil izvajanje bolj prilagojene in prožnejše podpore presežnim delavcem.

Novosti na področju ESPG v obdobju 2014–2020?

ESPG se nadaljuje za obdobje večletnega finančnega okvira EU od 1. januarja 2014 do 31. decembra 2020. Tako kot do sedaj bo zagotavljal posebno, enkratno podporo delavcem, ki so bili odpuščeni zaradi velikih strukturnih sprememb zaradi globalizacije, še naprej pa bo pomagal tudi državam članicam pri spopadanju z brezposelnostjo v takšnih primerih.

Sofinanciranje EU v ESPG se je povečalo s 50 % na 60 % od januarja 2014.

Vendar pa najvišji letni znesek skupnih sredstev iz ESPG namesto 500 milijonov EUR, kolikor je dosegal prej, zdaj znaša 150 milijonov EUR.

V ESPG za obdobje 2014–2020 je vključenih tudi več inovativnih elementov. Na primer, **razširila se je kategorija delavcev, ki so upravičeni do sredstev iz sklada: ta zdaj vključuje tudi samozaposlene, začasne delavce in delavce za določen čas.** Poleg globalizacije sta se med **merila za pomoč uvrstili tudi svetovna finančna in gospodarska kriza.**

Do konca leta 2017 in v določenih okoliščinah bodo tudi mladi, ki niso niti zaposleni niti vključeni v izobraževanje ali usposabljanje (NEET) v regijah z visokimi stopnjami brezposelnosti mladih, lahko koristili podporo iz ESPG v enaki meri kot delavci, ki prejemajo podporo iz ESPG na podlagi enake vloge.

Države članice morajo tako kot do sedaj v primeru sofinanciranja iz ESPG pripraviti „usklajeni svežnji prilagojenih storitev“ (vključno s prilagojenim usposabljanjem in ponovnim usposabljanjem, posebnimi, ča-

sovno omejenimi ukrepi, kot so nadomestila za iskanje zaposlitve ali mobilnost), da bi upravičencem pomagale ostati na trgu dela in poiskati novo zaposlitev ali samozaposlitev. Poseben poudarek je namenjen pomoči prikrajšanim, starejšim in mladim brezposelnim osebam pri iskanju nove zaposlitve.

Pravila o merilih sklada za pomoč, upravičenci, sprejete vloge, ukrepi itd. so določeni v uredbi o ESPG za obdobje 2014–2020, s katero se razveljavi prvotni zakon iz leta 2006.

Poti do ponovne zaposlitve: ESPG v akciji

Po 25 letih v tekstilnem sektorju je **Jorge Bolufer** postal presežni delavec. Izkoristil je podporo iz ESPG, namenjeno nekdanjim

tekstilnim delavcem v Valenciji, vključno s tečajem podjetništva, in junija 2012 odprl pekarno v kraju L'Alcúdia de Crespins. V dveh letih je njegovo novo podjetje že cvetelo. „Vsak dan vstanem ob petih, moja pekarna pa je odprta od sedmih zjutraj do večera. Po potrebi delam tudi ob nedeljah,“ je povedal, „vendar je vredno in ponosen sem, da sem sprejel ta izziv ter poskrbel za uspeh svojega podjetja.“

Ko je **Thomas Phelan** oktobra 2011 izgubil službo v podjetju TalkTalk kot eden od 575 delavcev klicnega centra tega telekomunikacijskega podjetja v Waterfordu na Irskem, je ustanovil združenje presežnih delavcev podjetja TalkTalk iz Waterforda in bil ključna oseba pri črpanju pomoči iz EU v okviru programa ESPG. To je pripeljalo do izvedbe številnih ukrepov za aktivacijo trga dela. Delavci so na primer prejeli finančno podporo za ponovno vključitev v redni ali izredni študij, zlasti v smeri farmacevtskih ved na Tehnološkem inštitutu v Waterfordu, zagotovljen pa je bil tudi premostitveni modul za vpis na magistrski program na tej smeri. Kot priznanje za študij na inštitutu in podporo, ki jo je nudil nekdanjim sodelavcem, je Thomas

Phelan prejel letno študentsko nagrado AIB 2013–2014 na Fakulteti za znanost.

Različno podporo iz ESPG je izkoristilo več kot 70% odpuščenih delavcev podjetja TalkTalk. Predvsem so razširili svoje znanje na tečajih izobraževanja in usposabljanja, nekaj posameznikov pa je zatem ustanovilo tudi lastna podjetja.

Pregled vlog ESPG do 31. decembra 2013 (uredba o ESPG 2007–2013)

po državah članicah in tipu vloge (člen 1 Merila)

Država članica	Člen 1	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Število vlog		Število ciljnih delavcev		Zaprošen prispevek iz ESPG	
BE	kriza	0	0	0	1	0	0	0	1	7	2 834	6 885	9,6	26,0
	trgovina	0	0	2	0	0	0	4	6		4 051		16,4	
BG	kriza	0	0	1	0	0	0	0	1	1	643	643	1,1	1,1
	trgovina	0	0	0	0	0	0	0	0		0		0,0	
CZ	kriza	0	0	0	1	0	0	0	1	1	460	460	0,3	0,3
	trgovina	0	0	0	0	0	0	0	0		0		0,0	
DK	kriza	0	0	2	2	1	0	0	5	10	3 600	6 234	38,3	63,7
	trgovina	0	0	0	2	1	2	0	5		2 634		25,4	
DE	kriza	0	0	0	1	1	0	0	2	7	1 959	11 349	12,7	44,8
	trgovina	1	0	2	0	0	1	1	5		9 390		32,2	
IE	kriza	0	0	3	3	0	0	0	6	7	9 835	10 267	60,6	63,3
	trgovina	0	0	0	0	0	1	0	1		432		2,7	
EL	kriza	0	0	0	0	1	0	0	1	1	642	642	2,9	2,9
	trgovina	0	0	0	0	0	0	0	0		0		0,0	
ES	kriza	0	0	2	3	4	0	0	9	19	7 448	13 736	20,6	46,9
	trgovina	0	3	0	2	1	1	3	10		6 288		26,4	
FR	kriza	0	0	1	1	0	0	0	2	4	5 671	8 478	36,4	61,8
	trgovina	1	0	0	0	0	0	1	2		2 807		25,4	
IT	kriza	0	0	0	0	6	0	0	6	12	4 630	12 741	18,7	59,5
	trgovina	3	1	0	0	0	2	0	6		8 111		40,8	
LT	kriza	0	0	4	0	0	0	0	4	5	2 413	3 013	2,6	2,9
	trgovina	0	1	0	0	0	0	0	1		600		0,3	

Država članica	Člen 1	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Število vlog	Število ciljnih delavcev	Zaprošen prispevek iz ESPG
MT	kriza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0
	trgovina	1	0	0	0	0	0	0	1	675	0,7
NL	kriza	0	0	7	5	2	0	0	14	6 921	23,7
	trgovina	0	0	0	1	0	0	1	2	1 633	5,1
AT	kriza	0	0	1	1	2	0	0	4	1 608	22,8
	trgovina	0	0	0	1	1	0	1	3	594	9,6
PL	kriza	0	0	0	3	0	0	0	3	979	1,2
	trgovina	0	0	0	0	0	0	2	2	827	1,4
PT	kriza	0	0	1	1	1	0	0	3	2 245	5,4
	trgovina	1	0	1	0	0	0	0	2	2 122	3,3
RO	kriza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0
	trgovina	0	0	0	0	1	1	0	2	2 416	6,5
SI	kriza	0	0	0	1	0	0	0	1	2 554	2,2
	trgovina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0
FI	kriza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0
	trgovina	1	0	0	0	0	1	1	3	5 634	17,2
SE	kriza	0	0	1	0	0	0	0	1	1 500	9,8
	trgovina	0	0	0	0	1	1	0	2	2 050	9,8
Skupaj 20 DC	kriza	0	0	23	23	18	0	0	64	55 942	268,9
	trgovina	8	5	5	6	5	10	14	53	50 264	223,0

Nekatere številke se zaradi zaokroženja morda ne ujemajo.

1. Preglednica kaže stanje na dan 31. decembra 2013.

2. Začasno odstopanje, ki v področje uporabe ESPG uvršča tudi svetovno finančno in gospodarsko krizo ter povečuje sofinanciranje iz sklada na 65% skupnih stroškov za vse vloge, prejete od 1. maja 2009 do 30. decembra 2011 (Uredba (ES) št. 546/2009 o spremembi Uredbe (ES) št. 1927/2006 (UL L 167, 29.6.2009)).

3. Ena od poslanih vlog (EGF/2009/022 B5/Kremikovtsi) je bila zavrnjena (SEC(2010) 993 final z dne 30. maja 2010).

4. Statistični podatki ne zajemajo enajstih zadev, ki so jih države članice prosile umaknile.

5. Za podporo iz ESPG do 31. decembra 2013 še ni zaprosilo osem držav članic: Estonija, Ciper, Latvija, Luksemburg, Madžarska, Slovaška, Združeno kraljestvo in Hrvaška (ki se je pridružila EU 1. julija 2013).

Vplivi globalizacije ter svetovne finančne in gospodarske krize so prizadeli področje zaposlovanja po vsej Evropi. Ta letak predstavlja Evropski sklad za prilagoditev globalizaciji (ESPG), ki sofinancira podporo delavcem v EU, ki so po zaprtju velikega podjetja, množičnih odpuščanjih ali preselitvi proizvodnje izven EU ostali brez zaposlitve. Prilagojeni podporni ukrepi, ki se usmerjajo prek regionalnih ali nacionalnih organov, so namenjeni pomoči tistim, ki so upravičeni do podpore iz ESPG pri iskanju nove zaposlitve ali ustanovitvi lastnega podjetja.

Naše publikacije lahko prenesete ali jih brezplačno naročite na strani

<http://ec.europa.eu/social/publications>

Če želite prejemati redne novice o Generalnem direktoratu za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje, se naročite na brezplačen e-bilten na strani <http://ec.europa.eu/social/e-newsletter>

<https://www.facebook.com/socialeurope>

https://twitter.com/EU_Social

Urad za publikacije

Slika na naslovnici: iStockphoto

Za uporabo ali reprodukcijo fotografij, za katere Evropska unija nima avtorskih pravic, je treba za dovoljenje zaprositi neposredno imetnika ali imetnike avtorskih pravic.

© Evropska unija, 2014

Reprodukcija je dovoljena z navedbo vira.

ISBN 978-92-79-39526-0 (pdf)

doi:10.2767/38834 (pdf)